

Obsah

I. Úvodní úvahy	str.
1. Dobře mysliti. Co to je pravda?	7
2. Různé způsoby poznání pravdy	8
3. Rozdílnost duchů	9
4. Každý vyniká ve svém umění podle toho, jak zná jeho složky	11
5. Všem lidem třeba dobře mysliti	12
6. Kterak třeba učit umění dobře mysliti	13
II. Pozornost	
1. Definice pozornosti. Nezbytnost pozornosti	14
2. Výhody pozornosti; škody z jejího nedostatku	16
3. Jaká má být pozornost. Duchové těkaví a duchové soustředění	17
4. Vyrušování	18
III. Volba životní dráhy	
1. Význam slova vloha	20
2. Instinkt nám naznačuje dráhu, k níž máme největší schopnost	26
3. Zkoušky, jimiž se rozeznávají zvláštní schopnosti dítěte	27
IV. O možnosti	
1. Třídění úkonů našeho chápání. Jak se tážeme	30
2. Možné a nemožné. Třídění	31

	str.
3. Včem záleží nemožnost metafysická neboli absolutní	33
4. Naprostá nemožnost a božská všemohoucnost	33
5. Absolutní nemožnost a dogmata	34
6. Fysická čili přirozená nemožnost	35
7. Jak třeba usuzovati o věci přirozeně nemožné	36
8. Řešení nesnáze se zázraky	38
9. Nemožnost morální nebo obyčejná	40
10. Nemožnost podle zdravého rozumu nevhodně matená s nemožností morální	42
V. O jsoucnu: poznání nabyté přímým svědectvím smyslů	
1. Nezbytnost svědectví smyslů. Různé způsoby, jimiž nás smysly zpravují o povaze věcí	45
2. Chyby, jimž jsme vydáni užívající smyslů. Jak těmto chybám odpomoci. Příklady	47
3. V jistých případech dlužno užívatí několika smyslů, abychom srovnali jejich svědectví	49
4. Zdraví tělem, nemocní duchem	50
5. Dojmy skutečné, ale bez vnějšího předmětu	52
6. Maniakové a lidé pohřížení do sebe	54
VI. Poznání nabytá prostřeďečně, skrze smysly	
1. Přechody od známého, od toho, co postřehujeme smyslu, k tomu, co smysly nevnímají	56
2. Soudobost a následnost	58
3. Dvě pravidla o soudobosti a následnosti	60

4. O příčinnosti. Úvaha. Dialektické pravidlo	64
5. Důvod k úkonu, který se nám jeví čistě instinktivním	65

VII. Logika ve shodě s láskou

1. Moudrost zákona, jenž zapovídá opovážlivé souzení	67
2. Prozkoumání věty: „Věř ve zlo a nezklameš se“	68
3. Několik pravidel k posouzení lidského chování	70

VIII. O lidské autoritě vůbec

1. Dvě podmínky platnosti svědectví	78
2. Prozkoumání a aplikace druhé podmínky	78
3. Prozkoumání a aplikace druhé podmínky	80
4. Čeho si třeba ještě všimnouti	81
5. Těžko je dosáhnouti pravdy, když je vzdálena časem i místem	82

IX. Noviny

1. Klam	84
2. Noviny neříkají celou pravdu o osobách	85
3. Noviny vám neřeknou celou pravdu o věcech	88

X. Cestopisy

1. Rozlišení	90
2. Původ a skladba jistých cestopisů	91
3. Způsob, jak studovati tu neb onu zemi	95

XI. Historie

1. Důležitost historických studií. Jak studovati historii?	96
2. Rozdíly mezi faktem a okolnostmi faktu. Aplikace	97
3. Několik pravidel při studiu historie	100

XII. Obecné úvahy o tom, jak možno poznati povahu bytostí, jejich vlastnosti a jejich vztahy

1. Třídění vět	109
2. Vědecká opatrnost; jak jí nabýti	111
3. Velcí lidé. Evokace.	117

XIII. Vnímání, chápání

1. Idea	123
2. Pravidla správného myšlení	125
3. Nebezpečí analýsy	130
4. Barvíř a filosof	132
5. Předměty viděné jen s jedné strany	133
6. Závady příliš rychlého chápání	133

XIV. Úsudek

1. Co to je úsudek? Zřídla omylů	135
2. Falešná axiomata	136
3. Věty příliš obecné	137
4. Nepřesné definice	138
5. Výrazy špatně definované. Zkoumání slova „rovnost“	140
6. Bezdůvodné domněnky	147
7. Předsudky	148

XV. Usuzování, přemýšlení

1. Jakou hodnotu mají pravidla dialektiky	153

2. Úvahy o sylogismu	154
3. Enthymema [zámlka]	157
4. Úvahy o členu středním	157
5. Užitečnost dialektiky	159

XVI. Usuzování není jedinou cestou k nalezení pravdy

1. Inspirace	161
2. Rozjímání, přemítání	163
3. Vynález a výuka	164
4. Intuice	166
5. Není tak těžko pochopiti, ale naléztí. Hráči v šachy. Sobieski	167
6. Pravidla o přemítání	169
7. Znak duchů vznešených. Pozoruhodná nauka svatého Tomáše Akvinského	170
8. Nezbytnost práce	173

XVII. Vyučování

1. Dva předměty vyučování; profesori	174
2. Geniové neznámí jiným i sobě	176
3. Jak odkrýti skryté vlohy a jak je oceniti	178
4. Nezbytnost počátečních studií	181

XVIII. Vynález

1. Jak si má počínati ten, kdo není obda- řen tvůrčí vlohou	185
2. Autorita vědecká	186
3. Za našich dnů vědecká autorita se pozměnila	188
4. Vloha vynalézavá. Dráha geniova	190

XIX. Inteligence, srdce a obraznost

1. Rozvinouti včas každou duševní schop- nost. Dido. Alexander	192
---	-----

	str.
2. Vliv srdce na rozum. Příčiny a účinky	195
3. Jeden jediný den života	198
4. Politické mínění	203
5. Jak se zabezpečiti proti vlivu, jímž srdce působí na úsudek	207
6. Příklad	209
7. Naše úsudky v politice	212
8. Nebezpečí krajní citlivosti. Velcí talen- tové. Básníci	214
9. Je nezbytno míti ideje pevné, ustálené	216
10. Básník a klášter	217
11. Povinnosti spisovatelovy, básníkovy, řečnickovy a umělcovy	219
12. Myšlenky oděné obrazy. Zřídlo omylů	222

XX. Filosofie dějin

1. Co je filosofie dějin? Nesnáze této vědy	224
2. Jak si počínat, abychom se zdarem pracovali ve filosofii dějin	226
3. Uplatnění těchto principů na historii lidského ducha	227
4. Příklad vzatý z fysiognomie člověkovy	228

XXI. Náboženství

1. Nesmyslné rozumování lhostejných v oboru náboženství	232
2. Lhostejnost a lidské pokolení	234
3. Přejít od lhostejnosti ke zkoumání	235
4. Není možno, aby všechna náboženství byla pravá	237
5. Je nemožno, aby všechna náboženství byla Bohu stejně příjemná	237
6. Je nemožno, aby všechna náboženství byla vynálezem lidským	238
7. Zjevení je možné	240

	str.
8. Rozřešení jedné námitky proti zjevení	240
9. Důsledky předešlých paragrafů	241
10. Zjevení jest	242
11. Historické důkazy jsoucnosti zjevení	244
12. Odštěpenci a Církev katolická	249
13. Methoda používaná jistými odpůrci náboženství	250
14. Nejvyšší filosofie ve shodě s vírou	253
15. Kdo opouští katolické náboženství, neví, kam se utéci	255

XXII. O praktické výuce

1. Třídění úkonů	257
2. Předložiti si chtěný cíl není vždy tak snadné	258
3. Zkoumání přísloví: „Každý je synem svých skutků“	259
4. Člověk nenáviděný	261
5. Člověk, jenž se octl na mizině	262
6. Říká se: „Člověk duchovní, ve všem znamenitý, nemá čím platit, a lecjaký mamlas žije v nadbytku“	264
7. Úvahy. Duch sofistický a zdravý smysl	266
8. Jisté intelektuální zjevy můžeme objeviti jen praxí	267
9. Pošetilost a nesmysly	268
10. Duchové pobřídění	269
11. Nezpůsobnost ve vedení záležitostí	270
12. Tato intelektuální nezdoba se obyčejně rodí z morální příčiny	272
13. Křesťanská pokora ve svých vztazích v jednání se světem	274
14. Nebezpečí marnivosti a pýchy	275
15. Pýcha	278
16. Marnivost	279
17. V jednání vliv pýchy je zhoubnější než marnivost	281
18. Srovnání pýchy s marnivostí	282
19. Kterak tato vášeň je obecná	284

	str.
20. Je nezbytný ustavičný zápas	286
21. Pýcha není jedinou překážkou, jež nám zastírá cíl, k němuž směřujeme	286
22. Rozvinutí latentních sil	288
23. Když si již vytkneme nějaký cíl, musíme se vystríhati jak domýšlivosti, tak krajní nedůvěry	291
24. Lenost	292
25. Výhoda lenosti nad ostatními vášněmi	293
26. Původ lenosti	294
27. Lenivost ducha	294
28. Důvody k tomu, co jsme právě řekli o původu lenosti	295
29. Nestálost; její povaha a původ	296
30. Důkazy a aplikace	297
31. Zlatá střední cesta mezi krajnostmi	298
32. Mravnost je nejlepším vůdcem praktického srozumění	300
33. Harmonie vesmíru chráněná trestem	301
34. Úvahy, týkající se výhod a nevýhod ctnosti v jednání	304
35. Nařčení ctnosti	305
36. Nijak neodůvodněné obvinění vědy	306
37. Vášně jsou dobrými nástroji, ale špatnými rádci	309
38. Pokrytectví vášní	310
39. Příklad. Dva způsoby msty	311
40. Ostražitost	315
41. Pokrytectví člověka před sebou samým	317
42. Znalost sebe sama	318
43. Člověk utíká sám před sebou	319
44. Šťastné výsledky studia vášní	321
45. S jakou moudrostí křesťanské náboženství řídí duše	322
46. Morální city pomocníky ctnosti	324
47. Pravidlo, jež máme sledovati v našich praktických úsudcích	326

	str.
48. Jiné pravidlo	327
49. Člověk posmívající se sám sobě	330
50. Ustavičné dětství člověkovu	332
51. Na ráz se mění	333
52. Samojediný cit je málo jistým vůdcem	336
53. Nesledujte jedině inspirace citu; přiberte si na pomoc morálku a rozum	339
54. Cit sám o sobě dobrý, upřílišněním se kazí	341
55. Užitečnost vědění se zřetelem k praxi	348
56. Nedostatky vševedy	351
57. Síla vůle	355
58. Pevnost vůle	356
59. Pevnost, úsilí, prudkost	360
60. Závěr a stručný přehled	366